

BESKRIVNING AV STATISTIK

2018-11-29

Dnr 0127/18

Version: 1.0

Framtagen av: ERS/Brå

Dokumentägare: ERS/Brå

Teknisk beskrivning av beställd statistik

1. Inledning

Docent Göran Adamson och Patrik Engellau har av Brottsförebyggande rådet (Brå) beställt tabeller med deskriptiv statistik till forskningsprojektet ”Har invandras överrepresentation i den svenska kriminalstatistiken förändrats över tid?”

Det finns många olika sätt att lägga upp statistikframställningar för studier. Den här framställda statistiken har utformats i enlighet med beställarens önskemål, men vissa justeringar har gjorts för att avgränsa beställningens omfattning och till vad som är möjligt mot bakgrund av tillgänglig data. I det nedanstående ges en teknisk beskrivning av den framtagna statistiken.

2. Statistikens syfte och framställning

Statistikens syfte är att redovisa registrerad brottsligheten hos den svenska totalbefolkningen (avgränsat till personer i åldern 15-44 år) samt indelat för olika befolkningsgrupper. Statistiken har tagits fram för två undersökningsperioder och redovisar antalet individer i totalbefolkningen som varit skäligen misstänkta för brott någon gång under respektive undersökningsperiod totalt samt indelat efter brottstyp. Den redovisar även antalet brottsmisstankar som registrerats på individerna under perioderna. Statistiken är totalräknad, och redovisar förutom antal och andelar även antal per 1000 individer i befolkningen samt antal och andelar standardiserade för ålder och kön. Viss övergripande statistik redovisas vidare för det totala antalet brottsmisstankar som under respektive undersökningsperiod registrerats på individer i åldern 15-44 år, men som inte har kunnat matchas mot individerna i studiepopulationerna. Sammanfattningsvis gäller att statistikuppgifterna redogör för den registrerade brottsligheten i termer av beslut om minst skälig misstanke, men inte beskriver de betydligt större volymerna brott som av olika skäl inte leder fram till ett sådant beslut.

Statistiken har tagits fram genom en samkörning av uppgifter om folkbokförda personer i Statistiska centralbyråns (SCB) register över totalbefolkningen (RTB), och uppgifter om anmälda brott och registrerade brottsmisstankar i Brottsförebyggande rådets statistikdatabas. Framställningen av statistiken kan kortfattat beskrivas som följer.

- Två studiepopulationer med individer i åldern 15-44 år som var folkbokförda den 31 december 2001 respektive 31 december 2012 har hämtats in från SCB.¹ För individerna i populationerna har SCB levererat uppgifter om

¹ Studiepopulation 1 omfattar alla personer födda 1962-1986 som var folkbokförda den 31 december 2001 och studiepopulation 2 omfattar alla personer födda 1973-1997 som var folkbokförda den 31 december 2012.

personnummer, kön, ålder samt uppgift om bakgrund för de som är inrikes födda, och födelseregion för de som är utrikes födda.

- Därefter har Brå samkört respektive studiepopulation mot statistikdatabasen för att söka ut antalet folkbokförda *individer* som registrerats som skäligen misstänkta för anmälda brott någon gång under perioder om fem år efter folkbokföringsdatumet.
- Vidare har Brå sökt ut samtliga *skäligen brottsmisstankar* som registrerats på individerna under samma perioder.
- För respektive studiepopulation har Brå sammanställt statistik över dels antal och procentandel misstänkta individer i den folkbokförda populationen, dels antal brottsmisstankar som registrerats för individerna totalt samt per 1000 personer i den folkbokförda populationen. Även estimerade standardiserade för ålder och kön har tagits fram.
- Statistiken har delats in efter individernas bakgrund/ursprungsregion och brottstyp enligt beställarens definitioner.
- Utsökning har även gjorts för samtliga skäligen brottsmisstankar som under de två perioderna registrerats på individer födda 1962-1986 respektive 1973-1997, oavsett deras folkbokföringsstatus.²
- Statistik har sedan för sammanställts över samtliga skäligen brottsmisstankar som registrerats på individer i åldern 15-44 år under respektive period, indelat efter om brottsmisstankarna registrerats på individerna i studiepopulationerna eller ej.

3. Beskrivning av grunddata

Uppgifter om folkbokförda personer har hämtats från Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen (RTB). För information om registret och framställningen av de två studiepopulationerna hänvisas till SCB.

Uppgifter om anmälda brott och registrerade brottsmisstankar i Brottsförebyggande rådets statistikdatabas baseras på information som är registrerad i administrativa system hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Generellt sett är tillförlitligheten på uppgifterna i databasen god och den framställda statistiken anses därför väl kunna återspegla de brott och brottsmisstankar som registreras för individerna i studiepopulationerna hos de brottsutredande myndigheterna. Det finns dock vissa osäkerhetskällor som beskrivs närmare i bilaga 1. Det bör också beaktas att externa faktorer såsom lagändringar och praxis, prioriteringar inom rättsväsendet, systemomläggningar och registreringsrutiner kan påverka registreringen av information i de administrativa system och därmed även statistikens resultat och jämförbarhet över tid.

4. Statistikens innehåll

4.1 Populationer och objekt

Den framställda statistiken omfattar totalt åtta olika målpopulationer:

1. Samtliga folkbokförda individer (födda 1962-1986) den 31 december 2001.
2. Samtliga folkbokförda individer (födda 1973-1997) den 31 december 2012.
3. Samtliga folkbokförda individer (15-44 år), skäligen misstänkta för brott 2002-2006.
4. Samtliga folkbokförda individer (15-44 år), skäligen misstänkta för brott 2013-2017.
5. Samtliga skäligen brottsmisstankar registrerade på de folkbokförda individerna (15-44 år) 2002-2006.
6. Samtliga skäligen brottsmisstankar registrerade på de folkbokförda individerna (15-44 år) 2013-2017.

---

² Med status avses här om brottsmisstankarna har kunnat matchas mot de folkbokförda individerna i de två studiepopulationerna eller ej.

7. Samtliga skäliga brottsmisstankar som registrerats på individer (födda 1962-1986) under 2001-2006, och som inte kan matchas mot den folkbokförda populationen.
8. Samtliga skäliga brottsmisstankar som registrerats på individer (födda 1973-1997) under 2013-2017, och som inte kan matchas mot den folkbokförda populationen.

För närmare information om populationerna av folkbokförda individer (1-2) hänvisas till SCB, och avseende de övriga populationer (3-8) gäller följande.

Skäligen misstänkta individer (population 3 och 4)

De inräknade objekten i populationerna 3 och 4 är samtliga *skäliga brottsmisstankar* som registrerats på de folkbokförda individerna (15-44 år), avseende brott som anmälts under perioderna 1 januari 2002-31 december 2006 respektive 1 januari 2013-31 december 2017, och där brottsmisstankarna har fått ett beslut som innebär att handläggningen av misstanken avslutas.

De brottsutredande myndigheterna kan fatta många olika typer av beslut för att avsluta handläggningen av en brottsmisstanke³. De avslutande besluten kan avse såväl personupplärade beslut (åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats), beslut om förundersökningsbegränsning, som beslut som innebär att brottsutredningen läggs ner, till exempel för att brott inte kan styrkas, att inget spaningsresultat uppnåtts, eller att utredningen visar att den misstänkta personen inte längre är misstänkt för brott.

De anmälda brotten som brottsmisstanken avser ska ha ett inskrivningsdatum som ligger inom undersökningsperioden, medan besluten på den registrerade brottsmisstankarna kan ha fattats under en period upp till 9 månader efter undersökningsperiodens slut. Att inskrivningsdatumet på brottsanmälan utgör *utsökningskriterium* beror på att det saknas uppgifter om registreringsdatum på de brottsmisstankar som levererats till Brås statistikdatabas före 2013. Innan dess leverades endast uppgifter om brottsmisstankar när beslut fattats. Uppgift om beslut behövs även i dessa fall för att söka ut information om vilka typer av brott misstankarna avser. Metoden har valts för att kunna söka ut brottsmisstankar och misstänkta individer på samma sätt för de två undersökningsperioderna⁴.

Skäliga brottsmisstankar (population 5 och 6)

De inräknade objekten i populationerna är samtliga *skäliga brottsmisstankar* som registrerats på de folkbokförda individerna (15-44 år) avseende brott som anmälts under perioderna 1 jan 2002-31 dec 2006 respektive 1 jan 2013-31 dec 2017, och där brottsmisstankarna har fått ett beslut som innebär att handläggningen av brottsmisstanken avslutas.

Här avses samma typer av beslut som ovan. Vidare gäller även här att de anmälda brotten som brottsmisstankarna avser ska ha ett inskrivningsdatum som ligger inom undersökningsperioden, medan besluten på brottsmisstankarna kan ha fattats upp till 9 månader efter undersökningsperiodens slut.

---

³ Beslut som avslutar handläggningen fattas på alla brottsmisstankar. Vid ett givet tillfälle är det endast skäliga brottsmisstankar som är föremål för en pågående utredning som saknar beslut.

⁴ En alternativ metod vore att använda beslutdatum som urvalskriterium, men nackdelen med denna metod är att den skulle fånga upp misstankar om brott som anmälts före undersökningsperioden. För den senare undersökningsperioden är det inget problem då sådana brottsmisstankar enkelt kan sorteras bort. Men det förfarandet blir desto svårare för uppgifterna i den tidigare undersökningspopulationen på grund av att det före 2013 saknas direkta kopplingar mellan de anmälda brotten och de registrerade brottsmisstankarna i ärendena.

Omatchade brottsmisstankar (population 7 och 8)

De inräknade objekten i populationerna är samtliga *skäliga brottsmisstankar* som registrerats på individer (15-44 år) som inte kan matchas mot individerna i de folkbokförda populationerna, avseende brott som anmälts under perioderna 1 januari 2002-31 december 2006 respektive 1 januari 2013-31 december 2017, och där brottsmisstankarna har fått ett beslut som innebär att handläggningen av misstanken avslutas.

De individer som inte har kunnat matchas mot den folkbokförda populationen omfattar personer med fullständiga person- eller samordningsnummer samt individer med ofullständiga personnummer (endast födelseår eller födelsedatum registrerat) som har samma födelseår som individerna i de två studiepopulationerna. Brottsmisstankar med blanka personidentiteter ingår inte.

I övrigt har samma utsökningskriterier använts som för population 5 och 6.

4.2 Statistiska mått

De mått som beräknas för *skäligen misstänkta individer i den folkbokförda studiepopulationen* är:

- Antal skäligen misstänkta individer.
- Andel (%) skäligen individer i den folkbokförda populationen.
- Andel (%) skäligen individer i den folkbokförda populationen standardiserat för ålder och kön.

Samt för brottskategorier:

- Antal skäligen misstänkta individer.
- Antal skäligen individer per 1000 individer i den folkbokförda populationen.
- Antal skäligen individer per 1000 individer i den folkbokförda populationen standardiserat för kön och ålder.

Måtten beräknas totalt samt per redovisad brottkategori. Om en och samma individ har varit skäligen misstänkt för flera olika brott räknas individen en gång för totalen samt en gång per redovisad brottkategori. Det innebär att samma individ kan förekomma i flera av tabellerna som redovisar individer misstänkta för olika brottstyper, men endast en gång i tabellen som redovisar samtliga misstänkta individer.

De mått som beräknas för *skäliga brottsmisstankar registrerade på individer i den folkbokförda studiepopulationen* är:

- Antal skäliga brottsmisstankar.
- Antal skäliga brottsmisstankar per 1000 individer i den folkbokförda populationen.
- Antal skäliga brottsmisstankar per 1000 individer i den folkbokförda populationen standardiserat för ålder och kön.

De mått som beräknas för samtliga *skäliga brottsmisstankar registrerade på individer 15-44 år* är:

- Antal skäliga brottsmisstankar.
- Andel (%) skäliga brottsmisstankar inom gruppen.

4.2.1 Standardisering

För att möjliggöra kontroll för skillnader i köns- och åldersfördelningen vid jämförelse mellan olika grupper i den folkbokförda befolkningen har måtten för antal och andel individer totalt samt per 1000 individer, liksom måttet för antal brottsmisstankar per 1000 individer, standardiserats för kön och ålder. Som standardpopulation har folkbokförda

individer bakgrund (inrikes födda med två inrikes födda föräldrar) valts. Åldersstandardiseringen har gjorts för femårs klasser, utifrån födelseår.

4.3 Variabler och redovisningsgrupper

De variabler som redovisas i statistiken är:

- Svensk/utländsk bakgrund
- Ursprungsregion
- Brottskategori

4.3.1. Svensk/utländsk bakgrund

De inrikes födda i de två studiepopulationerna av folkbokförd individer indelas i statistiken efter om de har två inrikes födda föräldrar, en inrikes och en utrikes född förälder eller två utrikes födda föräldrar. För närmare information om grupperingen av hänvisas till SCB.

4.3.2. Ursprungsregion

De utrikes födda i de två studiepopulationerna av folkbokförd individer indelas i statistiken efter följande geografiska ursprungsregioner:

1. Västländer
2. Östeuropa
3. Latinamerika
4. Västra Asien
5. Östra Asien
6. Afrika
7. Okänt eller statslös

Regionerna som baseras på individernas födelseland har tagits fram av SCB i samråd med beställaren. För närmare information om hur indelningen har gjorts hänvisas till SCB.

4.3.3. Brottskategori

Variabeln anger vilket typ av brott som brottsmisstanken avser, och baseras på den brottskod som registrerats för brottsmisstanken vid beslutet som avslutar handläggningen av brottsmisstanken. Om flera avslutande beslut har fattats på samma brottsmisstanke används brottskoden på det senaste beslutet.

Brottskoderna omfattar samtliga brott i brottsbalken (1962:700), samtliga brott i specialstraffrätten med fängelse i straffskalan samt vissa specialstraffrättsliga brott med endast böter i straffskalan. Koderna uppbyggnad följer den juridiska indelningen av, men omfattar även viss information om omständigheterna vid brotten. I princip ingår samtliga brottsformer (fullbordat brott, samt försök, förberedelse eller stämpling till brott) med samma kod. Detsamma gäller för olika medverkansformer (gärningsperson, medhjälp, anstiftan, samt underlåtenhet att avslöja, hindra och förhindra brott). Det är endast för mord/dråp, våldtäkt/grov våldtäkt, terroristbrott, inbrott i bostad (lägenhet/villa) och biltillgrepp som det finns separata koder för fullbordade brott respektive försök (inklusive förberedelse och stämpling) till brott.

Brottskoderna revideras minst en gång om året i takt med lagstiftningsförändringar eller efter behov hos Brå eller de registrerande myndigheterna. Vid indelningar av statistiken efter brottskategori används de koder som var giltiga under respektive undersökningsperiod.

Brottsmisstankarna och de misstänkta individerna i statistiken redovisas grupperat i sju kategorier av brott enligt beställarens önskemål. De sju fördefinierade brottskategorierna är:

1. Mord, dråp och misshandel med dödlig utgång (inkl. försök m.m.)
2. Misshandel inklusive ringa, grov och synnerligen grov misshandel
3. Våldtäkt och grov våldtäkt (inkl. försök m.m.)
4. Övriga sexualbrott (exkl. våldtäkt)
5. Rån, inklusive grovt rån
6. Stöld, inklusive ringa och grov stöld
7. Samtliga övriga brott (exkl. brott i kategorierna ovan)

Bilaga 1. Tillförlitlighet och osäkerhetskällor

Tillförlitligheten i grunddata är generellt sett god och den framställda statistiken anses väl kunna återspegla antalet skäligen misstänkta individer och deras brottsmisstankar i de två studiepopulationerna. Hos Brå granskas och bearbetas grunddata på olika sätt innan det läggs in i statistikdatabasen, och efter att statistiktablerna har framställts har även en kvalitetssäkring och rimlighetsbedömning av statistiken gjorts.

Nedan redogörs för de osäkerhetskällor som finns i grunddata, som främst avser mät- och bearbetningsfel i varierande utsträckning, partiellt bortfall, samt i liten utsträckning täckningsfel. Urvalsfel är inte relevanta för statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Urvalsramen för statistiken utgörs av de uppgifter som levereras till Brå. Uppgifter som hör till referensperioden men som inte levererats till Brå utgör dock en undertäckning. Generellt sett kan undertäckning orsakas av eftersläpning i registreringen eller av avvikande rapporteringsrutiner. Fel på grund av eftersläpning bedöms dock vara mycket liten och främst kunna påverka den senare studieperioden. En systematisk undertäckning i datamaterialet utgörs av brottsmisstankar som handlagts vid Tullverket och där handläggningen lett till nedläggning av brottsmisstanken (gäller inte när brottsmisstanken lett till ett lagföringsbeslut). Undertäckningens omfattning är okänd.

Övertäckning kan ske genom oidentifierade dubletter av brott och brottsmisstankar. Brå kan inte identifiera dubletter i det fall utredande myndigheter dubbelregistrerar samma brottsmisstanke med olika ID. Andelen dubbelregistreringar bedöms dock vara relativt liten, och har därmed sannolikt ingen märkbar påverkan på den framställda statistiken.

2.2.3 Mätning

Den framställda statistiken bygger på administrativa uppgifter som levereras elektronisk till Brå. Flera centrala uppgifter, exempelvis uppgifter om brottstyp och beslut, registreras in med hjälp av bestämda klassifikationssystem. Då uppgifterna handläggs, registreras och bearbetas av flera olika personer inom de brottsutredande myndigheterna finns det dock utrymme för felregistreringar som ger upphov till mätfel. Registreringen av brott utgör en osäkerhetskälla, vilket kan ha viss påverkan för redovisningen av misstänkta individer och brottsmisstankar efter typ av brott. Här finns vissa problem med exempelvis val av rätt brottskod samt registrering av det korrekta antalet brott.

Registreringen av brottskod och antalsräkningen av brott är troligtvis några av de större felkällorna i grunddata. Det har visat sig i studier av tillämpningen av brottskoder hos de registrerande myndigheterna att det på den mer detaljerade nivån finns tolknings- och gränsdragningsproblem som leder till felkodningar. Emellertid visar samma studier att det finns en hög tillförlitlighet i övergripande kategorier av brott, och därmed är påverkan på den framställda statistiken sannolikt liten.

2.2.4 Bortfall

Då den framställda statistiken är en totalundersökning baserad på registeruppgifter förekommer inget objektsbortfall i egentlig mening. En källa till osäkerhet i statistiken är dock avsaknaden av värden, partiella bortfall. Det förekommer exempelvis att uppgift om personnummer saknas eller är ofullständigt i grunddata, vilket påverkar matchningen mot individer i de folkbokförda populationerna. Storleken på felregistreringar av personnummer är okänd, men bedöms vara liten. Antalet brottsmisstankar där värden helt saknas är också relativt få, och kan inte påverka statistiken mer än marginellt.

2.2.5 Bearbetning

Det kan även uppstå fel i hanteringen av uppgifterna i överföringar mellan polis/åklagare till Brå, samt i hanteringen av uppgifterna hos Brå. Det är dock mycket sällsynt att sådana problem påverkar statistikens innehåll annat än i marginell omfattning.

Dataregistreringen av uppgifterna om anmälda brott och brottsmisstankar som registreras i de brottsutredande myndigheterna i deras ärendehanteringssystem levereras löpande till Brå enligt en förutbestämd struktur och ett fastställt regelverk. När uppgifterna levererats till Brå granskas de i olika skeden och på olika sätt innan de godkänns för inläggning i statistikdatabasen. Validering mot ett XML-schema sker redan vid inläsning av materialet i Brås så kallade kontrolldatabas. Vidare kontrolleras att de elektroniskt överförda transaktionerna följer en logisk ordning och att inga transaktioner saknas. När materialet lästs in i databasen, körs olika kontrollprogram som omfattar rimlighetskontroller, exempelvis kontroll av antalsräkningen av brott, och logiska kontroller. Felaktigheter justeras, ibland genom kontakt med uppgiftslämnarna, och kontrollprogrammet körs om tills alla fel i materialet har rättats till. När materialet är färdigkontrollerat förs det över till statistikdatabasen för långtidslagring. Även så kallad basinformation, exempelvis brottskoder, läggs in i databasen för långtidslagring. Detta sker manuellt vilket innebär en risk för bearbetningsfel. För att minimera risken för fel genomförs därför även en granskning av inmatade basinformation. Sammantaget bedöms förekomsten av bearbetningsfel i den farmställda statistiken vara litet.